

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3170/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetések és intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 176. §-a, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 134/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1.1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján a büntetések és intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 176. §-a, valamint a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 134/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó a Fővárosi Bíróság 13.B.522/1998/50. számú ítéletével és a Legfelsőbb Bíróság Bf.I.1.374/2000/9. számú ítéletével kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztését tölti a Szegedi Fegyház és Börtönben.
- [3] Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, mert álláspontja szerint a Bv.tv. 176. §-a és a kapcsolódó IM rendelet 134/A. §-a, amely az elítéltek számára küldhető csomagok egyes szabályait tartalmazza, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát alaptörvény-ellenesen korlátozza. Az indítványozó a támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó sérelmezte, hogy az IM rendelet alapján az elítélt birtokában kizárólag a büntetés-végrehajtási intézet boltjában vásárolt, illetve a csomagban beküldhető élelmiszerek lehetnek. Ennek következtében bizonyos termékcsoportok fogyasztása elérhetetlenné vált számára (pl. lekvárok, sütemények, puding, croissant-ok). Az indítványozó nem ért egyet azzal sem, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések alapján lényegében a büntetés-végrehajtási intézet vezetője döntheti el, hogy milyen tárgy lehet a birtokában, mert ez álláspontja szerint a tulajdonhoz való alapjogát sérti.
- [4] Az Alkotmánybíróság főtávkára 2018. november 20-án kelt levelében felhívta az indítványozót, hogy megfelelő, alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolással egészítse ki panaszát. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében korábbi indokainak megismétlése mellett hivatkozott a 3015/2019. (I. 7.) AB végzéssel visszautasított alkotmányjogi panaszában foglaltakra és a két ügy együttes elbírálását kérte.
- [5] 1.2. Az igazságügyi miniszter a kérelmező alkotmányjogi panaszával kapcsolatban *amicus curiae* beadványt nyújtott be, amelyben kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog nem esik egybe a polgári jogi értelemben vett tulajdonnal, mert csak a megszerzett tulajdont, illetve a tulajdoni várományt védi. A miniszter álláspontja szerint az indítványozó elítélt birtokában tartható, az intézeti boltban vásárolt cikkek körének és a csomagküldésnek a korlátozása ezért nem tartozik az alkotmányos értelemben vett tulajdon védelme alá.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóságra vonatkozó kritériumoknak.
- [7] 2.1. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy az Alkotmánybíróság előtt egy másik alkotmányjogi panaszja folytán eljárás van folyamatban, amelyben az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján a Bv.tv., az IM rendelet és a Szegedi

Fegyház és Börtön Házrendjének azon rendelkezéseit támadja, amelyek az elítélt birtokában tartható tárgyak körét szabályozzák. Az indítványozó kérte a két ügy egyesítését.

- [8] Az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján együttes vizsgálat és elbírálás végett az előadó alkotmánybíró elrendelheti az előtte folyamatban lévő olyan ügyek egyesítését, amelyeknek a tárgya egymással összefügg. Jelen esetben azonban az ügyek egyesítésére azért nincs mód, mert időközben az Alkotmánybíróság 3015/2019. (I. 7.) AB végzésével az indítványozó korábbi alkotmányjogi panaszáról már döntött, és azt visszautasította. Jelen végzésben az Alkotmánybíróság ennek következtében az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján kizárólag a Bv.tv. 176. §-a és az IM rendelet 134/A. §-a elleni alkotmányjogi panaszt vizsgálta, amely szerint a büntetés-végrehajtási intézet területén lévő üzletben vásárolható tárgyak körének és az elítéltek részére történő csomagküldésnek a szabályai az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogot sértik.
- [9] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján – az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani.
- [10] A Bv.tv. 176. §-át a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, egyes büntető tárgyú törvények, valamint az európai uniós és a nemzetközi bűnügyi együttműködést szabályozó törvények módosításáról szóló 2017. évi CXLIV. törvény 106. §-a módosította és ezek a törvényi rendelkezések 2018. július 1-jén léptek hatályba.
- [11] Az IM rendelet 134/A. §-át az egyes büntető- és büntetés-végrehajtási jogi tárgyú, valamint ezzel összefüggő igazságügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 22/2017. (XII. 22.) IM rendelet 42. §-a iktatta be és a módosítás szintén 2018. július 1-jén lépett hatályba. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2018. november 7-én – a 130. napon – adta postára. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtották.
- [12] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 26. § (2) bekezdés], a támadott jogszabályi rendelkezéseket (Bv. tv. 176. §, IM rendelet 134/A. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XIII. cikk (1) bekezdés], az alaptörvény-ellenességre vonatkozó indokolást, valamint a támadott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére vonatkozó kifejezett kérelmet.
- [13] Az Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pontja alapján az Alkotmánybíróság eljárása akkor kezdeményezhető, ha alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül – bírói döntés nélkül – következett be a sérelem. Az indítványozó életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetése már a támadott jogszabályi rendelkezések hatálybalépésének idején is folyamatban volt, így az elítéltek részére történő csomagküldés szabályainak változása folytán közvetlen érintettsége megállapítható.
- [14] Az Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint az alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezésének másik feltétele, hogy a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás nincs vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó kimerítette. Az ügyben más jogorvoslati lehetőség nem állt az indítványozó rendelkezésére, így az indítvány ennek a feltételnek is eleget tett.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [16] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések korlátozzák a részére csomagban küldhető és az intézetben lévő üzletben megvásárolható tárgyak körét, és ezzel az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében szereplő tulajdonhoz való jogát sértik.
- [18] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonba más és más {legutóbb pl. 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [46]; 3219/2012. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [6]}.

Az Alkotmánybíróság az indítvány befogadása során tehát elsőként nem azt vizsgálta, hogy az indítványozó által felvetett kifogások és az azt alátámasztó indokolás a polgári jog vagy a közjog szabályai szempontjából a tulajdon sérelmére utalnak-e, hanem azt, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében szereplő alapjog tartalmát kitöltő alkotmányjogi összefüggéseket érintik-e.

- [19] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikke – a tulajdonhoz való alapjog – a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi {pl. 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [64]–[65]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az indítványozó panasza ezzel szemben a támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában nem meglévő tulajdonának alaptörvény-ellenes korlátozását (pl. tulajdona elvonását) sérelmezi, hanem a büntetés-végrehajtási intézetben lévő boltban árult vagy csomagban számára beküldhető tárgyak körének korlátozását, vagyis a tulajdonszerzést, a birtokba vételt érintő szabályokat kifogásolja. Ennek következtében panasza a tulajdonhoz való jog alkotmányos védelme körébe tartozó kérdést nem vet fel.
- [20] Az alkotmányos tulajdonvédelem másik aspektusa a tulajdoni várományok védelme. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a tulajdoni váromány csak kivételes esetben részesülhet alapjogi védelemben. Az Alaptörvény XIII. cikke által biztosított jogvédelem tehát a már megszerzett tulajdonon kívül kizárólag az érdekeltek ellenszolgáltatásán, járulékfizetésén alapuló, társadalombiztosítási jogosultságokra vonatkozó közjogi várományokra terjed ki {legutóbb pl: 3105/2018. (IV. 9.), Indokolás [29], korábban 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [140]; 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]; 3088/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az indítványozó által kifogásolt rendelkezések nem érintenek ebbe a körbe tartozó alkotmányos kérdéseket, így alkotmányjogi összefüggés ebben a vonatkozásban sem áll fenn.
- [21] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezek alapján a panaszban foglaltak és az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésben biztosított tulajdonhoz való jog tekintetében nem állapítható meg alkotmányjogi összefüggés. A támadott jogszabályi rendelkezések tekintetében ezért az alkotmányjogi panaszban szereplő érvek nem vetik fel az alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1666/2018.

